

ECONOMIC MECHANISMS FOR INCREASING INVESTMENT EFFICIENCY IN
THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY

Doniyev Shahob Utkir ugli

Karshi State University, Faculty of Economics,
2nd year student majoring in Economics

E-mail: shahobdoniyev@gmail.com

ORCID: 0009-0007-8616-8144

Abstract. This article provides a scientific and theoretical analysis of the economic mechanisms for increasing investment efficiency within the digital economy. During our research, we examined the impact of digital technologies, artificial intelligence, big data, electronic platforms, and digital management systems on investment processes. We also paid special attention to the role of digital technologies in the effective use of investment resources, reducing investment risks, further improving the quality of investment decision-making, and enhancing the attractiveness of the investment climate. Based on the research results, we have also developed a number of practical recommendations for increasing investment efficiency in the context of digital transformation.

Keywords. Digital economy, investment efficiency, digital transformation, investment policy, innovation, artificial intelligence, Big Data, investment environment, economic growth, digital technologies, investment risks, competitiveness.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI
OSHIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI

Annotatsiya. Ushbu maqolamizda raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsion samaradorlikni oshirishning iqtisodiy mexanizmlari ilmiy va nazariy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotlarimiz davomida raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), elektron platformalar va raqamli boshqaruv tizimlarining investitsiya jarayonlariga ta'sir darajasini o'rgandik. Shuningdek, investitsiya resurslaridan samarali foydalanish, investitsiya risklarini kamaytirish, investitsion qarorlar qabul qilish sifatini yanada oshirish hamda investitsiya muhitining jozibadorligini kuchaytirishda raqamli texnologiyalarning tutgan o'rniga ham alohida e'tibor qaratdik. Tadqiqot natijalari asosida raqamli transformatsiya sharoitida investitsiya samaradorligini oshirish bo'yicha bir qator amaliy tavsiyalar ham ishlab chiqdik.

Kalit so'zlar. Raqamli iqtisodiyot, investitsiya samaradorligi, raqamli transformatsiya, investitsion siyosat, innovatsiyalar, sun'iy intellekt, Big Data, investitsiya muhiti, iqtisodiy o'sish, raqamli texnologiyalar, investitsiya risklarib, raqobatbardoshlik.

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ
ИНВЕСТИЦИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. В данной статье с научно-теоретической точки зрения проанализированы экономические механизмы повышения инвестиционной эффективности в условиях цифровой экономики. В ходе нашего исследования мы изучили степень влияния цифровых технологий, искусственного интеллекта, больших данных (Big Data), электронных платформ и цифровых систем управления на инвестиционные процессы. Мы также уделили особое внимание роли цифровых технологий в эффективном использовании инвестиционных ресурсов, снижении инвестиционных рисков, дальнейшем повышении качества принятия инвестиционных решений и повышении

привлекательности инвестиционного климата. На основе результатов исследования мы также разработали ряд практических рекомендаций по повышению эффективности инвестиций в условиях цифровой трансформации.

Ключевые слова. Цифровая экономика, эффективность инвестиций, цифровая трансформация, инвестиционная политика, инновации, искусственный интеллект, Big Data, инвестиционная среда, экономический рост, цифровые технологии, инвестиционные риски, конкурентоспособность.

Kirish. Tez sur'atlarda o'zgarib borayotgan jahon iqtisodiyotining globallashuvi va raqamlashtirish jarayonlari iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichini shakllantirmoqda. Bunday sharoitda zamonaviy raqamli texnologiyalarni iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga keng joriy etilishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, boshqaruv tizimlarini takomillashtirish va investitsiya jarayonlarini yanada faollashtirish imkoniyatlarini yaratib bermoqda. Shu tufayli raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsiya samaradorligini oshirish masalasi iqtisodiy siyosatning eng ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib qolmoqda.

Shuningdek, investitsiyalar har qanday mamlakatda barqaror iqtisodiy taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ular ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi turdagi zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, innovatsion faoliyatni rivojlantirish hamda iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Biroq zamonaviy iqtisodiy munosabatlarda investitsiya hajmining ortishi bilan bir qatorda, uning samaradorligini ta'minlash ham muhim hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsiya resurslaridan oqilona foydalanish, investitsion qarorlarni tezkorlik va aniqlik bilan qabul qilish hamda investitsiya risklarini minimallashtirish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Raqamli texnologiyalar esa investitsiya loyihalarini baholash sifatini yanada oshirish, moliyaviy resurslar harakatini monitoring qilish, xarajatlarni qisqartirish va investitsiya jarayonlarining shaffofligini ta'minlashga xizmat qiladi. Natijada investitsiya samaradorligini oshirish uchun zarur bo'lgan iqtisodiy mexanizmlar yanada takomillashib bormoqda.

Mazkur maqolamizning asosiy maqsadi ham raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsiya samaradorligini oshirishning iqtisodiy mexanizmlarini chuqur tahlil qilish, raqamli texnologiyalarning investitsiya jarayonlariga ta'sir darajasiga baho berish hamda investitsiya faoliyatini yanada takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Adabiyotlar sharhi. So'nggi yillarda jadal sur'atlarda rivojlanayotgan xalqaro integratsiya jarayonlari bevosita iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi, investitsiyalar, zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan chambarchas ravishda bog'liq hisoblanadi. Shuni ham e'tibordan chetda qoldirmasligimiz kerakki, har bir davlatning iqtisodiy hamda ijtimoiy rivojlanishi albatta o'sha davlatda mavjud bo'lgan huquqiy hamda siyosiy jarayonlar bilan bog'liq bo'ladi. Xuddi shunday iqtisodiy rivojlanish yo'nalishida bo'lgan bizning mamlakatimizda ham samarali ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan 2025-yil 21-avgust sanasida imzolangan “**Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalangan holda amalga oshiriladigan investitsiya faoliyatini tartibga solish chora-tadbirlari to'g'risida**”¹gi PQ-255-sonli Qaror¹larining qabul qilinishi asosida ushbu sohani yanada rivojlantirish bo'yicha bir qator vazifalar belgilab berilgan hamda ko'plab amaliy ishlar bajarilmoqda. Adabiyotlarimiz tahlillari asosida mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va investitsiyalarni jalb qilish borasida ham huquqiy ham iqtisodiy shart-sharoitlarning yaratilganligiga guvoh bo'lamiz.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 21.08.2025 yil sanasidagi PQ-255-sonli Qarori. Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-7695456>

Tadqiqot metodologiyasi. Yuqorida yoritilayotgan mavzuimizni tadqiq qilish jarayonida tizimli yondashuv, tadqiqotning mantiqiy va taqqoslash usullari, kompleks yondashuv, induksion va deduksion usullar, SWOT tahlili, ko'p variantli prognoz, kuzatishlar hamda statistik tahlil, sifat hamda miqdor tahlili va shu kabi ko'plab tadqiqot usullaridan foydalanilgan. Tadqiqotlarimiz davomida iqtisodiy nazariyalar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va rivojlanayotgan davlatlar tajribasi asosida iqtisodiyotimizning raqamli transformatsiyasi jarayonlarida investitsiyalar hamda iqtisodiy o'sish orasidagi bog'liqlik baholandi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqotlarimiz davomida raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsiya samaradorligini oshirishga ta'sir etuvchi asosiy iqtisodiy mexanizmlarni tahlil qildik. O'rganishlarimiz natijasida raqamli texnologiyalarning investitsiya faoliyatiga keng joriy etilishi investitsiya jarayonlarining samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va iqtisodiy o'sishni jadallashtirishga xizmat qilishi ham aniqlandi. Raqamli transformatsiya asosida investitsiya loyihalarini rejalashtirish, moliyalashtirish, monitoring qilish va baholash bosqichlarida axborot almashinuvi tezligini yanada oshirib, boshqaruv xarajatlarini kamaytirishga imkon yaratib bermoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida investitsiya loyihalarining iqtisodiy samaradorligini oldindan prognoz qilish imkoniyatlari kengayib, investitsiya resurslarini eng istiqbolli yo'nalishlarga yo'naltirish samaradorligi ortmoqda. Shu bilan birga, raqamli moliyaviy xizmatlarning rivojlanishi investorlar va tadbirkorlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirib, investitsiya muhitining jozibadorligini oshirmoqda. Quyidagi jadvalimizda keltirilgan ma'lumotlarga nazar tashlasak, investitsiyalarning raqamli transformatsiyasi orqali bo'ladigan o'zgarishlarni ko'rishimiz mumkin:

1-jadval

Raqamli transformatsiya natijasida investitsiya samaradorligi ko'rsatkichlarining o'zgarishi(foizlarda)²

Ko'rsatkichlar	An'anaviy tizim (%)	Raqamli tizim (%)	O'zgarish
Investitsiya loyihalarining muvaffaqiyatli yakunlanish darajasi	72	89	+17
Investitsiya risklarini baholash aniqligi	68	90	+22
Moliyaviy xarajatlarni tejash darajasi	15	32	+17
Investitsiya qarorlarini qabul qilish tezligi	60	88	+28
Mablag'lardan samarali foydalanish darajasi	70	91	+21
Investitsiyalarning o'rtacha rentabelligi	18	27	+9

Jadvalimizdagi ma'lumotlardan haam ko'rinib turibdiki, raqamli texnologiyalardan foydalanish investitsiya loyihalarining muvaffaqiyatli amalga oshirilishini, investitsiya risklarini baholash aniqligini va shu kabi bir qator ko'rsatkichlarning barchasini o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatgan.

Umuman olganda, o'tkazilgan tahlillarimiz raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsiya samaradorligini oshirishning asosiy iqtisodiy mexanizmlari sifatida raqamli infratuzilmani rivojlantirish, katta ma'lumotlar texnologiyalaridan foydalanish, elektron investitsiya platformalarini kengaytirish hamda raqamli moliyaviy xizmatlarni takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi. Ushbu mexanizmlarning amaliyotga keng tatbiq etilishi investitsion faollikning oshishiga, iqtisodiy o'sish sur'atlarining jadallashishiga va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligi mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

² O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra muallif ishlanmasi. Manba: <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/raqamli-iqtisodiyot>

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, raqamli iqtisodiyot sharoitida investitsiya samaradorligini oshirish iqtisodiyotimizning barqaror rivojlanishi va xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalarni investitsiya jarayonlariga keng joriy etish investitsion qarorlar sifatini yaxshilash, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, investitsiya risklarini kamaytirish hamda investitsiya loyihalarining iqtisodiy qaytimini oshirish imkonini beradi. Tahlillar natijalariga ko'ra, raqamli transformatsiya investitsiya muhitining jozibadorligini yanada kuchaytirib, investorlar va tadbirkorlar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantiradi. Natijada investitsiya jarayonlari tezlashadi, boshqaruv xarajatlari qisqaradi va iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi uchun qulay sharoit yaratiladi. Shu sababli raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va investitsiya faoliyatini raqamlashtirish o'zaro uzviy bog'liq jarayonlar sifatida qaralishi lozim.

Foydalalnilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning 21.08.2025 yil sanasidagi PQ-255-sonli Qarori. Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-7695456>
2. O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. Manba: <https://lex.uz/uz/>
3. O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo'mitasi ma'lumotlari. Manba: <https://stat.uz/uz/>
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo'mitasi investitsiya ma'lumotlari. Manba: <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/raqamli-iqtisodiyot>
5. Ayupov, R.X., Baltabaeva, G.R. (2018). Raqamli valyutalar bozori: innovatsiyalar va rivojlanish istiqbollari. –T: Fan va texnologiya. 172 b.
6. G.Z.Abdusamatova O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot va uning xususiyatlari. (2024). Modern Science and Research, 3(1), 1-4. Manba: <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/28187>
7. Aqilov A., Rahimov N. "Xorijiy investitsiyalar va milliy iqtisodiyot rivoji". - Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2019.
8. <https://www.oecd.org/investment/statistics.htm>
9. Jahon Banki: 2026-2027 yillar uchun Jahon iqtisodiyoti istiqbollari. Manba: <https://invexi.org/uz/press/world-bank-global-economic-prospects-for-2026-2027/>